

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา

เกศริน เชื้อภักดี*

บทคัดย่อ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ส่งผลกับประสิทธิผลขององค์กร เจตคติความพึงพอใจ รวมถึงความผูกพันต่อองค์กร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มุมมองหรือรูปแบบการปฏิบัติงาน การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความสัมพันธ์และมีผลต่อการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่าง พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าแผนกในโรงพยาบาลชุมชน กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าแผนกในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 73 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต มีค่าความตรง 0.87 ค่าความเที่ยง 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.62) การดำเนินการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.71) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = 0.768$, $p < .001$) และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ส่งผลต่อการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 58.9 ($R^2 = 0.589$) ดังนั้นการเพิ่มศักยภาพก่อนเป็นหัวหน้าแผนก หน่วยงานต้นสังกัดต้องมีการสนับสนุนการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ตามงานที่รับผิดชอบของแต่ละบุคคล เพื่อให้ได้แนวทางการปฏิบัติ และประสบการณ์ที่พร้อมถ่ายทอดสู่ผู้ตาม

คำสำคัญ: การบริหารยุทธศาสตร์, งานสุขภาพจิต, พยาบาลหัวหน้าแผนก, ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

* สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา

E-mail: kesirin.2013@gmail.com

Transformational leadership affecting the strategic management of mental health services of head nurses at community hospitals, Chachoengsao Province

Kesirin Chueapakdee*

Abstract

Transformational leadership significantly influences organizational effectiveness, attitudes, satisfaction, and commitment, which in turn fosters changes in perspectives and work practices. This descriptive study aimed to investigate the relationship between transformational leadership and the strategic management of mental health services among head nurses in community hospitals in Chachoengsao Province. The sample group comprised 73 professional nurses serving as head nurses in these hospitals. Data were collected using a questionnaire designed to assess transformational leadership's impact on the strategic management of mental health services, demonstrating a validity of 0.87 and a reliability of 0.98. Data analysis employed descriptive statistics, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis, with a statistical significance set at a 95% confidence level.

The study results indicated that the perception of transformational leadership was at a high level ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.62$), and the implementation of strategic management of mental health services was also at a high level ($\bar{X} = 3.62$, $SD = 0.71$). Overall, transformational leadership had a statistically significant positive relationship with the strategic management of mental health services, with a high correlation coefficient ($r = 0.768$, $p < .001$). Transformational leadership regarding idealized influence affected the strategic management of mental health services, explaining 58.9% of the variance ($R^2 = 0.589$). Therefore, to enhance the potential before becoming head of a department, the affiliated units must support strategic management according to the responsibilities of each individual. This ensures the development of practical guidelines and experiences that can be effectively passed on to subordinates.

Keywords: Strategic management, Mental health services, Head nurses, Transformational leadership

*Chachoengsao Provincial Public Health Office

E-mail: kesirin.2013@gmail.com

บทนำ

สภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง มีผลต่อการปฏิรูประบบบริหารและ บริการสาธารณสุข รวมถึงการปฏิบัติงานขององค์กรต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวล้วนส่งผลกระทบต่อองค์กรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ องค์กรประกอบ ที่สำคัญ คือ ผู้นำขององค์กร โดยเฉพาะผู้นำที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของ องค์กร เจตคติ ความพึงพอใจ รวมถึงความผูกพันต่อองค์กร กระตุ้นให้เกิดการใช้ความคิดและแสดงให้เห็น ถึงการบริหารงานยุทธศาสตร์¹

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) เป็นเป้าหมายใหญ่ เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำ แผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการตามทิศทางการดำเนินงานเดียวกันไปสู่เป้าหมาย โดยแผนหรือ ยุทธศาสตร์อื่น ๆ จะต้องมุ่งดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ของกรมสุขภาพจิต มุ่งเน้นให้เกิดการดำเนินงานตามแนวทางการแปลงแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดรูปแบบการดำเนินงานที่สำคัญไว้ 3 รูปแบบ คือ การจัดทำโครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ที่สอดคล้องกับแนวทางสำคัญที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ซึ่งมีกลไกกำกับการดำเนินงาน เชื่อมโยงมาจาก ตัวชี้วัด เป้าหมายของยุทธศาสตร์กรมสุขภาพจิต เพื่อกำหนดเป็นตัววัดระดับหน่วยงาน ใช้กำกับเป้าหมาย การดำเนินงาน และกำหนดตัวชี้วัดภารกิจที่สามารถเชื่อมโยงสู่เป้าหมายของกรมสุขภาพจิต² กรมสุขภาพจิต เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในภาพรวม ในการกำหนดนโยบายเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการและ คุณภาพ โดยกำหนดมาตรฐานงานสุขภาพจิตและจิตเวชในระบบบริการสาธารณสุข แนวทางหนึ่งคือการ พัฒนาในระดับปฐมภูมิ และทุติยภูมิ สามารถนำบริการที่มีคุณภาพเข้าไปใกล้บ้านใกล้ประชาชน ทำให้สามารถ เข้าถึงบริการที่มากขึ้น ลดต้นทุนภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ขณะเดียวกันทรัพยากร ในการดำเนินงานสุขภาพจิตยังมีความจำกัด บุคลากรยังมีความรู้ และทัศนคติไม่ดี³

โรงพยาบาลชุมชนเชื่อมโยงงานสุขภาพจิตสู่เครือข่ายสุขภาพภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการพัฒนา งานด้านสุขภาพจิตด้านส่งเสริมป้องกัน บำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิตใจแก่ประชาชนในพื้นที่ ทั้งเขตเมืองและชนบท กลยุทธ์ที่สำคัญ คือ การให้ประชาชนและแกนนำชุมชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการ แก้ปัญหาสุขภาพจิตของตนเอง สามารถดูแลบุคคลในครอบครัวและชุมชนได้ การบูรณาการงานสุขภาพจิต และจิตเวช ขององค์กรพยาบาลมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการด้านสุขภาพจิตและจิตเวช สามารถใช้ศักยภาพ ที่มีอยู่ เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบให้การดูแลช่วยเหลือทางด้านสุขภาพจิตและจิตเวชของประชาชน เพื่อคงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพจิตที่ดีของชุมชน ตลอดจนการดูแลช่วยเหลือ และการฟื้นฟูสภาพในกลุ่มผู้ป่วย ดำเนินการครอบคลุมการสร้างเสริมสุขภาพจิต การป้องกันปัญหาสุขภาพจิตและโรคทางจิตเวช การ บำบัดรักษาพยาบาล ตลอดจนการฟื้นฟูสภาพจิตแก่ประชาชนของชุมชน องค์กรพยาบาลเป็นองค์กร ที่มี บุคลากรมาก มีความใกล้ชิดกับผู้รับบริการ และเป็นตัวแปรสำคัญในการขับเคลื่อน หรือพัฒนาองค์กร ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ลักษณะของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงาน ต้องมีระดับความรู้

ความสามารถ และมีทักษะความชำนาญด้านการพยาบาลเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดูแลช่วยเหลือทางด้านสุขภาพจิตและจิตเวชของประชาชน เพื่อคงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพจิตที่ดีของชุมชน ตลอดจนการดูแลช่วยเหลือ และการฟื้นฟูสภาพในกลุ่มผู้ป่วย ดำเนินการครอบคลุมการสร้างเสริมสุขภาพจิต การป้องกันปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งคุณภาพบริการพยาบาลเป็นหัวใจสำคัญของการให้บริการในหน่วยบริการสุขภาพให้มีประสิทธิภาพ ยั่งยืนในคุณภาพ มีความถูกต้องและถูกใจผู้รับบริการ และมีคุณภาพการบริการพยาบาล⁴ ปัญหาสุขภาพจิตได้กลายเป็นปัญหาที่สำคัญและท้าทายในการบริหารงานด้านสาธารณสุข ความซับซ้อนและความหลากหลายของปัญหาสุขภาพจิตต้องการแนวทางการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้บริการสุขภาพจิตที่มีคุณภาพแก่ประชาชน การบริหารยุทธศาสตร์สุขภาพจิตจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการดูแลสุขภาพจิตในระดับชุมชน ซึ่งรวมถึงการวางแผน การจัดการทรัพยากร และการกำหนดนโยบายที่ตรงตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่

การศึกษานี้มุ่งเน้นที่จะสำรวจและวิเคราะห์การบริหารยุทธศาสตร์สุขภาพจิตในชุมชน โดยเฉพาะบทบาทของพยาบาลหัวหน้าแผนกในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา เนื่องจากพยาบาลหัวหน้าแผนกเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการนำยุทธศาสตร์สุขภาพจิตไปปฏิบัติใช้ในหน่วยงาน การวิจัยนี้จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารยุทธศาสตร์สุขภาพจิต รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของพยาบาลและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อการให้บริการสุขภาพจิตที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิตของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิตของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าแผนกในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 90 คน

กำหนดขนาดตัวอย่างโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ซึ่งจะได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 73 คน และทำการสุ่มโดยใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ให้ครบตามจำนวน

เกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion Criteria)

1. ผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารการสาธารณสุขระดับต้น (ผ.บ.ต.)
2. ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนก 1 ปีขึ้นไป
3. ยินดีเข้าร่วมการวิจัยโดยสมัครใจ

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion Criteria)

1. ออกจากตำแหน่งตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มงานหรือหัวหน้างาน ขณะทำการศึกษา
2. เปลี่ยนหรือออกจากตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพขณะทำการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิตของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์การทำงาน และระยะเวลาการปฏิบัติงานหัวหน้าแผนก โดยลักษณะของข้อคำถาม เป็นการเติมข้อความลงในช่องว่างและการเลือกตอบ จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 40 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ มีเกณฑ์ในการแบ่งระดับ ดังนี้ คะแนนรวมเฉลี่ย 3.68 – 5.00 อยู่ในระดับ มาก คะแนนรวมเฉลี่ย 2.34 – 3.67 อยู่ในระดับ ปานกลาง และคะแนนรวมเฉลี่ย 1.00 – 2.33 อยู่ในระดับน้อย

ส่วนที่ 3 การดำเนินการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 24 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ มีเกณฑ์ในการแบ่งระดับ ดังนี้ คะแนนรวมเฉลี่ย 3.68 – 5.00 อยู่ในระดับ มาก คะแนนรวมเฉลี่ย 2.34 – 3.67 อยู่ในระดับ ปานกลาง และคะแนนรวมเฉลี่ย 1.00 – 2.33 อยู่ในระดับน้อย

ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารงานสาธารณสุข และผู้ที่ปฏิบัติงานพยาบาลหัวหน้าแผนก พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการและแนวคิดทฤษฎี โดยใช้ค่าความตรง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) มีค่าความตรงเท่ากับ 0.87 และเมื่อนำเครื่องมือที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีของ Cronbach's ในการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยชี้แจงขั้นตอนการวิจัย ต่อนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา และผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา จัดทำเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยพร้อมทั้งตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ จัดทำคู่มือชี้แจงและฝึกซ้อมการเก็บรวบรวมข้อมูลกับทีมคณะผู้วิจัย เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการเก็บข้อมูลร่วมกัน จากนั้นส่งหนังสือรับรองการเก็บข้อมูลเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงกลุ่มงานทรัพยากรบุคคลในการช่วยประสานงานกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการเก็บข้อมูล กำหนดวัน เวลา ดำเนินการแจกจ่ายแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการ และหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ นำมาประมวลผล และวิเคราะห์ เพื่อสรุปผลการศึกษา จากนั้นจะนำข้อมูลที่ได้มาลงรหัสข้อมูลและทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี หมายเลขโครงการ PH_CCO 008/2567 เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2567 ประเภทการรับรองแบบครบชุด (Full Board) และผู้วิจัยจึงเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลโดยชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบถึงวัตถุประสงค์การวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และชี้แจงสิทธิการเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ รวมทั้งแจ้งว่าข้อมูลจะได้รับการเก็บรักษาเป็นความลับและจะนำเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา โดยการหาค่า ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนของข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์การทำงาน และระยะเวลาการปฏิบัติงานหัวหน้าแผนก
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ ด้วยสถิติวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เชิงเส้นรวมทั้งหาอำนาจการทำนายด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 97.3 อายุต่ำสุด 38 ปี อายุสูงสุด 60 ปี อายุเฉลี่ย 53.8 ปี สถานภาพสมรส จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 65.8 และระดับปริญญาโท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 34.2 รายได้ 55,001 – 65,000 บาท จำนวน

34 คน คิดเป็นร้อยละ 46.6 รายได้เฉลี่ย 59,324 บาท รายได้ต่ำสุด 35,000 บาท และรายได้สูงสุด 100,000 บาท ปฏิบัติงานวอร์ดผู้ป่วยใน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 รองลงมาปฏิบัติงานผู้ป่วยนอกจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 24.7 และกลุ่มงานการพยาบาล จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 13.7 ประสบการณ์ทำงานมากกว่า 35 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 ประสบการณ์ทำงานเฉลี่ย 31.5 ปี ประสบการณ์ทำงานต่ำสุด 2 ปี และประสบการณ์ทำงานสูงสุด 40 ปี ประสบการณ์ทำงานผู้บริหาร น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0 ระยะเวลาการปฏิบัติงานหัวหน้าแผนก เฉลี่ย 15.2 ปี ระยะเวลาการปฏิบัติงานหัวหน้าแผนกต่ำสุด 1 ปี และระยะเวลาการปฏิบัติงานหัวหน้าแผนกสูงสุด 34 ปี

2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.02, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Mean = 4.06, S.D. = 0.57) รองลงมา คือ ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (Mean = 4.04, S.D. = 0.66) และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (Mean = 3.98, S.D. = 0.68)

การบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก (Mean = 3.62, S.D. = 0.71) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ (Mean = 3.66, S.D. = 0.44) รองลงมา ด้านการประเมินยุทธศาสตร์ (Mean = 3.61, S.D. = 0.85) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการดำเนินยุทธศาสตร์ (Mean = 3.60, S.D. = 0.77)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง กับการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทรา

เมื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง กับการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก กับ การบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิตของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = 0.768, p < .001$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทราตามลำดับ ดังนี้ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($r = 0.771, p < .001$) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($r = 0.757, p < .001$) ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ($r = 0.730, p < .001$) และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($r = 0.715, p < .001$) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา (N = 73)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	การบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต		
	r	P-value	ระดับความสัมพันธ์
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	0.771	< .001	สูง
ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	0.757	< .001	สูง
ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	0.730	< .001	สูง
ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	0.715	< .001	สูง
ภาพรวม	0.768	< .001	สูง

4. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่มีผลต่อการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยเมื่อทำการวิเคราะห์อำนาจการทำนายด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ สามารถอธิบายความแปรปรวนของการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษอำนาจการทำนายด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตัวแปรพยากรณ์	B	β	t	p-value
ค่าคงที่	0.063		0.177	0.860
ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	0.886	0.768	10.093	< 0.001
Durbin-Watson = 1.812, R = 0.768, R ² = 0.589 F=101.864 p-value < 0.001				

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา

พบว่า ภาพรวมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง

บุคคลด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญาและด้านการสร้างแรงบันดาลใจ อธิบายได้ว่าพยาบาลหัวหน้าแผนก ในโรงพยาบาลชุมชน ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้พยาบาลวิชาชีพเคารพ เชื่อถือศรัทธา และต้องมีการให้คำแนะนำ รวมถึง มอบหมายงานกับพยาบาลวิชาชีพในแผนก ตามความสามารถ ความถนัด เชี่ยวชาญ และเหมาะสมของแต่ละบุคคล เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานส่งผลให้งานมีคุณค่าเพิ่มขึ้น พร้อมให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็น กระตุ้นให้มีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมความถนัดในการปฏิบัติงาน และความก้าวหน้าในวิชาชีพ สอดคล้องกับ ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง⁷ ที่พบว่ากระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานโดยเปลี่ยนแปลงความพยายามและพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาพบว่า พยาบาลหัวหน้าแผนกจะมีการสร้างบารมี โดยเป็นแบบอย่างที่ดีให้พยาบาลวิชาชีพ ส่งผลให้งานมีคุณค่าเพิ่มขึ้น พร้อมให้โอกาสพยาบาลวิชาชีพในการแสดงความคิดเห็น คอยกระตุ้นให้มีความคิดสร้างสรรค์งาน หรือสร้างนวัตกรรมใหม่ รวมถึงสร้างสัมพันธ์กับความผูกพันในงาน ทำให้พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติทุ่มเททั้งพลังกาย พลังใจ พลังสติ ในการปฏิบัติงาน^{8,9} ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษา ที่พบว่าพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นผู้ที่สามารถสร้างแรงจูงใจและให้การช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างหัวหน้าหอผู้ป่วยกับผู้ปฏิบัติงาน กระตุ้นให้พยาบาลวิชาชีพมีการสำรวจค้นหาความคิดใหม่ในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานที่หอผู้ป่วย ทำให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่สามารถมาใช้ประโยชน์ ส่งผลให้การรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก¹⁰

2. การบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา

พบว่า ภาพรวมการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรกคือ การกำหนดยุทธศาสตร์ การประเมินยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์สถานการณ์ และการดำเนินยุทธศาสตร์ อธิบายได้ว่า การดำเนินการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิตของโรงพยาบาลชุมชน มีการดำเนินการเพื่อสนับสนุนให้เกิดการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล และพยาบาลหัวหน้าแผนกในการดำเนินการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุข 20 ปี ที่กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการมีทิศทางที่ชัดเจน และปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหารต้องมีนโยบายที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนต้องมีความเข้าใจไปในแนวทางเดียวกัน ศึกษาข้อมูลจากสภาพปัญหาจริง ซึ่งการวางแผนยุทธศาสตร์ต้องสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข อีกทั้งสอดคล้องกับการศึกษาที่กล่าวว่า การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์กรมสุขภาพจิตเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างการกำหนดยุทธศาสตร์และผลของการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ ซึ่งกรมสุขภาพจิตมีรูปแบบของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ด้วยการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ คือ การจัดทำโครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การกำหนดตัวชี้วัดการรับรองการปฏิบัติราชการระดับหน่วยงาน¹¹ ตลอดจนการดำเนินการทางยุทธศาสตร์ต้องทำให้เกิดประสิทธิภาพ บูรณาการร่วมกันของแผนกต่างๆในหน่วยงาน เพื่อให้การบริหาร

ยุทธศาสตร์เกิดประสิทธิภาพ และตรวจสอบได้ กำหนดทิศทาง แนวทาง กระบวนการ การควบคุม ตรวจสอบและเป้าหมายที่ชัดเจนและสอดคล้อง เหมาะสม สามารถปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{12,13}

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาล หัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก อธิบายได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะมีการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิตโดยมุ่งเน้นความสำเร็จ และการเข้ามามีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กร มีการรับฟังความคิดเห็น กระตุ้นให้เกิดความคิด แรงบันดาลใจ รวมถึงปรับปรุงการดำเนินงานที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงการทำงานให้เหมาะสม เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยใช้หลักการในการประเมินยุทธศาสตร์ในรูปแบบต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการประเมิน และนำข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์ สอดคล้องกับการศึกษา ที่กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นความสำเร็จ จะมีการรับฟังความคิดเห็นในทุกส่วน ทำให้การบริหารยุทธศาสตร์ทำได้มีประสิทธิภาพ¹² เช่นเดียวกับการศึกษาที่พบว่า ภาวะผู้นำส่งผลต่อการดำเนินงานของหน่วยงานให้สอดคล้องต่อภารกิจและการดำเนินงานสำคัญ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้และให้ความสำคัญกับการสร้างทีมงานในการปฏิบัติงาน การกระจายอำนาจการตัดสินใจลงสู่ระดับปฏิบัติการ รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะ โดยการให้บุคลากรมีอำนาจตัดสินใจควบคู่ไปกับการมอบหมายงาน¹⁴ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะมีพฤติกรรมในการสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรทำงานอย่างทุ่มเท เสียสละ โดยเน้นการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีการวางแผนกลยุทธ์เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์ กระตุ้นให้บุคลากรสามารถคิดกลยุทธ์ต่าง ๆ มาใช้ในการทำงาน กระตุ้นให้บุคลากรคิดสร้างสรรค์หาทางเลือกหรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อการแก้ปัญหา¹⁵

4. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่มีผลต่อการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีผลต่อการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา อธิบายได้ว่า เมื่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ของพยาบาลหัวหน้าแผนกสูงขึ้น จะทำให้ระดับการดำเนินการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิตดีขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาที่กล่าวว่าผู้บริหารจะกระตุ้นให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญ คุณค่าและผลสำเร็จของงานที่ชัดเจน ตั้งมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ท้าทาย สนับสนุนและสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน สนับสนุนด้านเครื่องมือและเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการแก้ปัญหา และพัฒนางานให้ มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เคารพการตัดสินใจและวิธีการในการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละคน¹⁶

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวของพยาบาลหัวหน้าแผนก ในสถานการณ์ต่าง ๆ
2. จากการศึกษาพบว่า การดำเนินการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ของพยาบาลหัวหน้าแผนก โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับมาก ทำให้การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของพยาบาลที่จะเข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าแผนก โดยการสนับสนุนการการบริหารจัดการยุทธศาสตร์โดยเฉพาะการดำเนินการตามยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต เป็นสิ่งที่ควรดำเนินการ
3. จากการศึกษาพบว่า ภาพรวมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ส่งผลกับการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต แต่เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่า ทุกด้านไม่ส่งผล กับการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ทำให้ต้องมีการส่งเสริมการจัดการหรือบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิตสำหรับพยาบาลหัวหน้าแผนก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์หรือส่งผลกับการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต หรืองานอื่น ๆ เช่น แนวทางการพัฒนาการบริหารยุทธศาสตร์ หรือการพัฒนาสมรรถนะของการบริหารงานของพยาบาลหัวหน้าแผนก
2. ควรมีการศึกษาการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต กับผู้บริหารในระดับต่าง ๆ เช่น ผู้อำนวยการโรงพยาบาล หรือผู้บริหารงานสาธารณสุข เพื่อเพิ่มแนวทางการพัฒนาที่ครอบคลุมในทุกระดับ
3. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ หรือการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทำให้การปฏิบัติงานของพยาบาลหัวหน้าแผนกมีประสิทธิภาพสูงขึ้น
4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หรือการบริหารยุทธศาสตร์งานสุขภาพจิต ในผู้นำทางพยาบาลโรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลศูนย์ หรือโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาการบริหารยุทธศาสตร์งานพยาบาลอย่างครอบคลุม

เอกสารอ้างอิง

1. พระปลัดชัยรัตน์ ปิยสีโล (เกตุสุวรรณ). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารพุทธอาชีวศึกษา. 2565; 7(1): 37-52.
2. กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมสุขภาพจิต. สรุปผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ.2561-2565) ของกรมสุขภาพจิต ประจำปีงบประมาณ 2563. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต1; 2563.
3. ปริญญานากปณบุตร และพรณิภา พลอยกิติกุล. การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานงานสุขภาพจิตและจิตเวชในระดับศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดพิจิตร. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข. 2550;2 (2): 1055-1060.

4. สมบูรณ์ บุญเกียรติ, เนตรชนก ศรีทุมมา, เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับคุณภาพบริการพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลทั่วไปในเขตภาคกลาง. วารสารการพยาบาล. 2564; 23(2): 57-69.
5. พันธะกานต์ ยืนยง, สุรเดช ตำราญจิตต์. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับทักษะซอฟต์แวร์สเกลของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารโรงพยาบาล ธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ. 2567; 9(1): 32-44.
6. กชกร ชันติกรม, ชวนชม ชินะดังกูร, กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ. 2565; 7(6): 255-269.
7. Burns JM. Leadership. New York: Harper & Row; 1971.
8. วรณช วงศ์เจริญ, ปราณ มีหาญพงษ์, จันทรจิรา วงษ์ชมทอง. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการปฏิบัติของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับความผูกพันในงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชน. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 2561; 26(3): 23-31.
9. นิ่มนวล โยकिन. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของพยาบาลวิชาชีพ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับประสิทธิผลของหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 10 [วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต]. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช; 2555.
10. ลักขณา ศรีบุญวงศ์, เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, พัชรภรณ์ อารีย์. โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย พฤติกรรมสร้างนวัตกรรมในการทำงาน และผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลทั่วไป. วารสารพยาบาลโรคหัวใจและทรวงอก. 2563; 31(2): 96-111.
11. ปาริฉัตร จอมก้น. การวิเคราะห์การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ.2561-2565) ในวาระแรก ระยะ 3 ปี (พ.ศ.2563-2565) ของกรมสุขภาพจิต [สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2563.
12. เทพทัต พรศิริญาณ. ภาวะผู้นำกับการบริหารยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช; 2559.
13. ศศิธร ศรีแก้ว และสุภารัตน์ ลิขิตภูมิ. การพัฒนารูปแบบการบริหารยุทธศาสตร์สุขภาพจังหวัดลพบุรี. วารสารวิชาการ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. 2561; 14(2): 3-12.

14. ธนาทิพย์ ชมเชยวงศ์. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการบริหารยุทธศาสตร์ของ
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช; 2559.
15. สุนันทา สายส้าง, สมชาย เทพแสง, เสาวภาคย์ แหลมเพ็ชร. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการ
บริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี.
วารสารศึกษาศาสตร์ มจร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย. 2566; 11(2): 223-246.
16. ลภัสรดา ผลประทุม. รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลในการบริหารงานของโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออก. วารสารสหศาสตร์. 2562;
19(1): 83-110.